

VROEGER OF LATER

DE KOUDE OORLOG

Het is niet eenvoudig om een groot aantal belangrijke gebeurtenissen te onthouden en deze vervolgens ook nog eens in de tijd te kunnen plaatsen. In de werkvorm 'Vroeger of later' gaan leerlingen spelenderwijs met gebeurtenissen aan de slag. Uiteindelijk vormen ze samen een chronologische volgorde van alle essentiële gebeurtenissen.

De werkvorm 'Vroeger of later' laat leerlingen:

- gebeurtenissen in de juiste volgorde plaatsen
- logisch redeneren
- argumenteren

Onderwerp	De Koude Oorlog. Deze werkvorm past goed bij het kenmerkend aspect 'De verdeling van de wereld in twee ideologische blokken in de greep van een wapenwedloop en de daaruit voortvloeiende dreiging van een atoomoorlog'
Activiteit	Leerlingen plaatsen om de beurt een kaartje met daarop een gebeurtenis op tafel, in de juiste chronologische volgorde. Plaatst de leerling een kaartje verkeerd, dan is de hele reeks voor de betreffende leerling en start het spel opnieuw.
Tijdsduur	De werkvorm duurt 30 minuten, inclusief nabespreken
Beginsituatie	Niveau: bovenbouw havo/vwo In de les is de Koude Oorlog behandeld
Instrueren	Wat: we gaan vandaag nogmaals een blik werpen op de Koude Oorlog Hoe: Iedere leerling krijgt hetzelfde aantal kaartjes. Je mag niet op de achterkant kijken want daar staat een jaartal op. Leg de kaartjes met de tekst naar boven voor je op de tafel. Leg de overgebleven kaartjes op een stapel met de tekst naar boven. Het bovenste kaartje wordt van de stapel gehaald en in het midden geplaatst. De leerling die begint, kiest één van zijn kaartjes, leest de tekst hardop voor en plaatst het kaartje voor of achter de gebeurtenis op tafel. De volgende doet hetzelfde maar kan het kaartje plaatsen voor, tussen of na de twee gebeurtenissen die nu op tafel liggen. Als er een fout in de volgorde zit, dan moet de leerling die daarvoor de beurt had twee kaartjes van de stapel pakken. Zit er geen fout in, dan moet de leerling die gezegd heeft dat er in fout in zou zitten, twee kaartjes van de stapel pakken. De leerling die kaartjes heeft moeten pakken, mag het spel vervolgen. Degene die als eerste al zijn kaartjes op tafel heeft liggen, is de winnaar. Schud de kaarten en begin het spel opnieuw. Waarom: met deze werkvorm leer je de belangrijkste gebeurtenissen
Uitvoeren	Iedere leerling krijgt een stapeltje kaartjes met daarop gebeurtenissen
Nabespreken	Wat: wat zijn de opvallende jaartallen en gebeurtenissen? Hoe: praat met leerlingen over hun aanpak. Hoe hebben ze het gedaan? Waarom op die manier? Waarom: vraag aan de leerlingen wat ze in de les hebben geleerd? Wat was er anders aan deze manier van werken?

Literatuurverwijzingen:

- Havekes, H. (red.), *Geschiedenis doordacht: Actief Historisch Denken 2* (Boxmeer, 2005).
- Fisher, P. (red.), *Thinking Through History* (Londen, 2000).
- Vries, J. de (red.), *Actief Historisch Denken: Opdrachten voor activerend geschiedenisonderwijs* (Boxmeer, 2004).

Deze werkvorm is volledig tot stand gekomen om geschiedenisdocenten te inspireren activerende didactiek toe te passen in hun lessen. Mocht u van mening zijn dat in deze specifieke werkvorm content gebruikt is waarover u copyright beschikt, kunt u zich wenden tot de beheerder van de website.

	<p>Vroeger of later?</p> <p>Communistisch manifest</p> <p>Karl Marx ziet de uitbuiting van de arbeiders tijdens het begin van de industrialisatie en roept hen op tot revolutie.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Oktoberrevolutie</p> <p>Als gevolg van de armoede zetten de russen hun tsaar af. De communisten maken van de situatie gebruik en plegen een staatsgreep.</p>	
	<p>Vroeger of later?</p> <p>Vrede van Brest-Litovsk</p> <p>Na de communistische machtsovername sluit Rusland vrede met Duitsland. Hierdoor kan Duitsland zich volledig richten op de loopgravenoorlog in het Westen.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Burgeroorlog in Rusland</p> <p>Na een jarenlange strijd weten de communisten ternauwernood de pas veroverde macht te behouden. Het Rode leger verslaat de Witten, die gesteund werden door de VS, Engeland en Frankrijk.</p>	
	<p>Vroeger of later?</p> <p>Vijfjarenplan</p> <p>Terwijl het kapitalisme op de rand van de afgrond staat door de economische wereldcrisis, wil Stalin de Sovjet-Unie versneld industrialiseren om de achterstand op het Westen te verkleinen.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Conferentie van München</p> <p>Om de vrede in Europa te bewaren stemmen Engeland en Frankrijk in met een gedeeltes-lijke bezetting van Tsjecho-Slowakije door Duitsland.</p>	

	Vroeger of later? 1917	Vroeger of later? 1848	
	Vroeger of later? 1919-1922	Vroeger of later? 1918	
	Vroeger of later? 1938	Vroeger of later? 1928-1933	

	<p>Vroeger of later?</p> <p>Molotov-Von Ribbentropact</p> <p>Uit angst voor de groeiende macht van Hitler in Oost-Europa, sluit Stalin met Hitler een niet- aanvalsverdrag.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Operatie Barbarossa</p> <p>Hitler valt de Sovjet-Unie binnen.</p>	
	<p>Vroeger of later?</p> <p>D-Day</p> <p>De geallieerden landen op de stranden van Noord-Frankrijk en openen zo het lang verwachte tweede front in Europa.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Conferentie van Potsdam</p> <p>De leiders van Sovjet-Unie, Frankrijk, Engeland en de VS overleggen wat er moet gebeuren met het verslagen Duitsland. Duitsland (en Berlijn) wordt verdeeld in vier bezettingszones. Tevens wordt Japan opgeroepen zich over te geven of anders direct en totaal verwoest te worden.</p>	
	<p>Vroeger of later?</p> <p>Atoombom op Hiroshima</p> <p>Om een einde aan de oorlog in Azië te versnellen, besluit Truman de atoombom in te zetten. Hiroshima is het eerste doelwit.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>IJzeren Gordijn</p> <p>Churchill constateert dat een IJzeren Gordijn is neergedaald over Europa, waardoor het continent is verdeeld in twee blokken. Het oostelijk deel van Europa staat volgens Churchill onder controle van de Sovjet-Unie.</p>	

	Vroeger of later? 1941	Vroeger of later? 1939	
	Vroeger of later? Juni 1945	Vroeger of later? 1944	
	Vroeger of later? 1946	Vroeger of later? Augustus 1945	

	<p>Vroeger of later?</p> <p>Marshallplan</p> <p>Om de Europa te helpen bij de wederopbouw stelt de VS geld beschikbaar. Het geld wordt beschikbaar gesteld aan alle landen in Europa. Landen in Oost-Europa weigeren de hulp.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Oprichting NAVO</p> <p>De situatie rond Berlijn maakt de groeiende invloed van het communisme in Oost-Europa duidelijk. Als tegenwicht richten de landen in West-Europa met de VS een militair bondgenootschap op.</p>	
	<p>Vroeger of later?</p> <p>Wapenwedloop</p> <p>De Sovjet-Unie houdt de eerste succesvolle proef met een atoombom. Het Amerikaanse monopolie is doorbroken, de wapenwedloop is begonnen.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>China wordt communistisch</p> <p>Na een jarenlange burgeroorlog weten de communisten, onder leiding van Mao Zedong, in China de macht te grijpen.</p>	
	<p>Vroeger of later?</p> <p>Bondsrepubliek Duitsland</p> <p>De drie bezettingszones van Frankrijk, Engeland en de VS worden samengevoegd.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Warschaupact</p> <p>Als tegenhanger voor de NAVO richt de Sovjet-Unie met de Oost-Europese landen een eigen militaire organisatie op.</p>	

	Vroeger of later? April 1949	Vroeger of later? 1947	
	Vroeger of later? Oktober 1949	Vroeger of later? Augustus 1949	
	Vroeger of later? 1955	Vroeger of later? 1950	

	<p>Vroeger of later?</p> <p>Spoetnik</p> <p>De Sovjet-Unie lanceert de eerste satelliet en brengt deze in een baan om de aarde. De lancering zorgt voor veel beroering in de VS.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Bouw van de Berlijnse Muur</p> <p>Om de stroom vluchtelingen van Oost- naar West-Duitsland te stoppen, wordt de grens tussen Oost- en West-Berlijn afgezet door de bouw van een zwaar bewaakte muur.</p>	
	<p>Vroeger of later?</p> <p>Cubacrisis</p> <p>Door het plan van de Sovjet- Unie om kernraketten te plaatsen op Cuba, komt de dreiging van een kernoorlog tussen de Sovjet-Unie en de VS erg dichtbij.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Gorbatsjov</p> <p>De wapenwedloop eist zijn economische tol in de Sovjet- Unie. De nieuwe leider kondigt hervormingen aan waarin economische vrijheid en openheid centraal staan. De hervormingen moeten de Sovjet-Unie economisch weer sterk maken.</p>	
	<p>Vroeger of later?</p> <p>Praagse lente</p> <p>Het groeiend protest onder jongeren in het Westen slaat over naar Oost-Europa . In Tsjechoslowakije wordt gedemonstreerd om meer invloed van het volk. De hervormingsbeweging wordt beëindigd door een inval van de militairen uit de Sovjet- Unie en bondgenoten.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Brezjnev-doctrine</p> <p>De Praagse lente is neergeslagen door het Warschaupact. Brezjnev, leider van de Sovjet- Unie, geeft aan dat het Warschaupact actie onderneemt op het moment dat socialistische landen kapitalistisch willen worden.</p>	

	Vroeger of later? 1961	Vroeger of later? 1957	
	Vroeger of later? 1985	Vroeger of later? 1962	
	Vroeger of later? November 1968	Vroeger of later? Januari 1968	

	<p>Vroeger of later?</p> <p>Eerste mens landt op de maan</p> <p>Na de successen van de Sovjet- Unie in de ruimte, weten de VS als eerste een mens op de maan te laten landen.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Val van de Muur</p> <p>Demonstranten in Oost- Duitsland eisen opening van de grenzen met West-Duitsland. De leiders hopen op ingrijpen van de Sovjet-Unie maar dit gebeurt niet. Enkele dagen later valt de Berlijnse Muur.</p>	
	<p>Vroeger of later?</p> <p>Hongaarse Opstand</p> <p>Als gevolg van het overlijden van Stalin grijpen landen in Oost- Europa de kans om uit de greep van de Sovjet-Unie te komen.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Blokkade van Berlijn</p> <p>Uit onvrede voor de groeiende samenwerking tussen de westerse bezettingszones besluit Stalin de toegang tot West- Berlijn te sluiten.</p>	
	<p>Vroeger of later?</p> <p>Sovjet-Unie valt uit elkaar</p> <p>Na een mislukte staatsgreep door communisten wordt Gorbatsjov gedwongen af te treden. De Sovjet-Unie wordt officieel opgeheven.</p>		

	Vroeger of later? Oktober 1989	Vroeger of later? 1969	
	Vroeger of later? Juni 1948	Vroeger of later? 1956	
		Vroeger of later? 1991	